

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951
NR 3 (2016)

PROGRESS IN ECONOMIC SCIENCES

**CZASOPISMO NAUKOWE INSTYTUTU EKONOMICZNEGO
 PAŃSTWOWEJ WYŻSZEJ SZKOŁY ZAWODOWEJ
 IM. STANISŁAWA STASZICA W PILE**

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951

Progress in Economic Sciences

**Rocznik Naukowy Instytutu Ekonomicznego
Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Staszica
w Pile**

Nr 3 (2016)

Wersja elektroniczna czasopisma jest wersją pierwotną

© Copyright by **Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Stanisława Staszica w Pile**

Piła 2016

p-ISSN 2300-4088
e-ISSN 2391-5951

Przygotowanie i druk:
KUNKE POLIGRAFIA, Inowrocław

Malwina BIAŁAS*

Uwarunkowania zmian przemysłu spożywczego w Polsce na tle wyników finansowych

Wstęp

W ciągu ostatniego dwudziestolecia polski sektor spożywczy przeszedł znaczące przeobrażenia. Stanowił jedną z branż, które najszybciej odrodziły się po kryzysie związanym z transformacją ustrojową, stając się jednocześnie ważnym stymulatorem wzrostu gospodarczego. Znaczenie sektora rolno-żywnościowego jest niepodważalne, gdyż zdaniem ekspertów do 2030 r. światowa populacja ludzi zwiększy się o dwa miliardy, podczas gdy globalna produkcja żywności kurczy się, powodując wzrost cen podstawowych produktów rolnych [Czyżewski i Smędzik 2013, s. 210]. Dzięki stałemu rozwojowi technicznemu, technologicznemu i organizacyjnemu sektora Polska weszła do czołówki nowoczesnych i innowacyjnych europejskich producentów żywności. Właściwe działania państwa na rzecz kształtowania warunków życia i pracy ludności polityka innowacyjna umożliwiła ukształtowanie struktury polskiego sektora rolno-spożywczego, w którym przeważają prywatne przedsiębiorstwa, jako techniczne i technologiczne „poletka doświadczalne” [Czternasty i Czyżewski 2007, s. 30].

Efektom rozwoju przemysłu spożywczego jest m.in. niezwykle sukces eksportowy polskich przedsiębiorstw. [PAliIZ, 2013, s. 3]. Działalność modernizacyjna została wywołana koniecznością dostosowania przedsiębiorstw do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, a także wstąpieniem Polski w strukturę Unii Europejskiej. Jak wskazuje R. Urban, szczególnie intensywne procesy dostosowujące przemysł spożywczy do funkcjonowania na wspólnym rynku europejskim przebiegały w latach 1988–2003. Wiązały się m.in. z inwestycjami i szybką prywatyzacją firm państwowych [Urban 2009, 1–5]. Powstała wówczas grupa dużych i średnich przedsiębiorstw o wysokim standardzie technicznym i technologicznym, który upodobnił je do firm o już ugruntowanej pozycji wśród tego typu podmiotów w krajach tzw. Starej Unii.

* Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Tarnowie.

[Grzybowska 2012, s. 124.]Otwarcie polskiej gospodarki jakie dokonało się już w pierwszym roku transformacji, a następnie jej coraz pełniejsze włączenie się w zintegrowany rynek europejski, wzmocniło znaczenie konkurencyjności polskiego rolnictwa i przemysłu rolno spożywczego. Prawdziwy obraz konkurencji ma charakter dynamiczny i polega na innowacji i poszukiwaniu strategicznych różnic, a także wyznacza trzy warunki przyczyniające się do tego, że nakłady w postaci czynników produkcji mają mniejszą wartość: zwiększoną podaż nakładów w miarę otwierania się coraz większej liczby krajów na globalną gospodarkę, większą sprawność krajowych i międzynarodowych czynników produkcji oraz malejącą rolę czynników produkcji w konkurencji [Firlej 2009, s. 84–85]. Odpowiedni rozwój tego przemysłu był warunkiem zarówno wzrostu popytu krajowego na produkty rolne, jak i poszerzenia możliwości eksportowych polskiej gospodarki. Wysoka dynamika eksportu i utrzymujące się od 2003 r. dodatnie saldo w obrotach artykułami rolno spożywczymi są niekiedy traktowane jako sukces polskiego rolnictwa. Nie kwestionując wkładu rolnictwa w te osiągnięcia, należy stwierdzić, że są one także efektem modernizacji i szybkiego rozwoju przemysłu rolno-spożywczego i włączenia towarowych gospodarstw rolnych w nowoczesne łańcuchy żywnościowe [Nurzyńska 2014, s. 22].

Cel, faktografia i metodyka badawcza

Celem pracy była ocena wyników finansowych przemysłu spożywczego w Polsce w świetle rozwoju. Okres którego dotyczy praca wynosi 25 lat, czyli od 1989 roku aż do teraz. W tym okresie nastąpiły duże zmiany struktur przemysłu spożywczego. Dotyczy to struktur [Urban 2009, s. 1.]:

- ❑ Własnościowych: dominują już firmy prywatne, których udział w produkcji żywności zwiększył się z ok. 10–15% do ponad 95%;
- ❑ Produkcyjnych: obecną ofertę towarową sektora cechuje bogactwo asortymentowe i zdecydowana poprawa atrakcyjności handlowej, a główną cechą rozwoju nie jest wzrost masy przetwarzanych produktów rolnictwa, lecz zwiększenie stopnia przetworzenia i udziału wartości dodanej;
- ❑ Podmiotowych: wykształciła się zróżnicowana i płynna struktura firm, sprzyjająca konkurencji, z dużym udziałem (ok.60%) w rynku małych i średnich firm przemysłowych;
- ❑ Branżowych: polegających na tym, że kosztem tradycyjnych branż rozwiły się głównie sektory reprezentujące wtórne przetwórstwo żywności.

Przemysł spożywczy jest dziełem gospodarki, który zajmuje się wytworzeniem produktów i półproduktów przeznaczonych do spożycia, takich jak: produkty mięsne i mleczne, pieczywo, artykuły cukiernicze, napoje alkoholowe i bezalkoholowe i wiele innych. W przemyśle spożywczym najbardziej konkurencyjne branże to: mięsna, mleczarska, owocowo-warzywna, cukiernicza,

wtórne przetwórstwo zbóż oraz produkcja wyrobów tytoniowych. [Firlej i Żmija 2014, s. 43.] Przemysł ten to obszar aktywności gospodarczej, który zaspokaja podstawowe potrzeby ludności. Z tego względu jest jednym z najbardziej rozpowszechnionym na świecie, a przy tym bardzo zróżnicowanym. W Europie jest zaliczany do grona najważniejszych i najbardziej dynamicznych branż przemysłu. W Polsce o jego znaczeniu w krajowej gospodarce świadczą m.in. przychody ze sprzedaży na poziomie ok. 150 mld zł i ponad 3% udziału w PKB. Ponadto przedsiębiorstwa produkujące artykuły spożywcze stanowią prawie 20% ogólnej liczby przedsiębiorstw w kraju (według liczby podmiotów prowadzących działalność w ciągu roku). Zatrudniają ok. 15% ogółu pracujących, a sprzedaż to 16% wartości sprzedanej ogółem. Jeżeli dane dla przemysłu spożywczego odnieść tylko do przedsiębiorstw przemysłowych (sekcja: przetwórstwo przemysłowe), to wskaźniki te są jeszcze wyższe i wynoszą odpowiednio dla: liczby przedsiębiorstw – 21%, przeciętnego zatrudnienia – 17% i wartości produkcji sprzedanej – 19% [Rocznik Statystyczny... 2010]. [Grzybowska 2012, s. 124] Także często używanym określeniem w tej dziedzinie jest sektor spożywczy, który obejmuje producentów artykułów spożywczych (przeznaczonych zarówno dla ludzi, jak i dla zwierząt) oraz producentów napojów, w tym napojów alkoholowych. Sektor spożywczy nie obejmuje producentów płodów rolnych, hodowców zwierząt ani przedsiębiorstw zajmujących się rybołówstwem i rybactwem. W skład ten nie wchodzi także dystrybutorzy żywności. [PAliIZ 2013, s. 4] W przemyśle spożywczym następuje permanentny rozwój przedsiębiorstw, który w literaturze definiowany jest jako nieustanny proces celowych zmian i traktowany jako obiektywne zjawisko implikujące dążenie przedsiębiorstwa do osiągania zysku. Rozwój ma za zadanie przynieść zmiany w istniejących stosunkach produkcji, zmiany jakościowe, zmiany w wielkości przedsiębiorstwa i zmiany w obszarze jego działania. Rozwój przedsiębiorstwa następuje w wyniku zmian zachodzących w zestawie czynników produkcji, które mają prowadzić do wdrażania nowych technologii, wprowadzania nowych wyrobów i ich modyfikacji i pozyskiwania nowych rynków zbytu. [Firlej 2010, s. 1]

W opracowaniu posłużono się metodą analizy porównawczej, dokonano zestawienia wyników finansowych przemysłu finansowego w wybranych obszarach, a także odniesiono się do nich przez pryzmat zachodzących zmian w funkcjonowaniu polskiej gospodarki.

Wyniki badań

W celu zobrazowania stanu finansowego przemysłu spożywczego w Polsce w latach 2005–2013, zestawiono przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw przemysłowych według sekcji i działów, koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw przemysłowych

według sekcji i działów, zobrazowano wiarygodność finansową i sprawność operacyjną firm sektora spożywczego, dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji i działów i przychody producentów żywności i napojów. Scharakteryzowano także wybrane wskaźniki przemysłu spożywczego w latach 2007 – 2012, wartość produkcji sprzedanej wyrobów przemysłu spożywczego i tytoniowego, a także nakłady inwestycyjne w przemyśle spożywczym i tytoniowym. W podsumowaniu zestawiono wyniki finansowe przedsiębiorstw przemysłu spożywczego.

Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw analizowane w tabeli 1 są podzielone na działy: produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych. Okres którego dotyczy badanie to lata od 2005 do 2013.

Tabela 1. Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw przemysłowych według sekcji i działów.

Działy	2005	2010	2012	2013
	w mln zł			
Produkcja artykułów spożywczych	103604,0	141714,0	183834,0	191500,2
Produkcja napojów	22813,5	28577,1	32028,8	33405,1
Produkcja wyrobów tytoniowych	14386,4	13493,1	12067,3	11937,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny przemysłu 2014*.

Produkcja artykułów spożywczych wzrastała, największy wzrost można zauważyć w latach 2005 – 2010, był to wzrost o około 38 mln zł, zaś już w 2013 roku produkcja wynosiła ponad 191 mln zł. Produkcja napojów także wzrastała, ale już nie tak znacząco jak poprzednia analizowana produkcja. W 2005 roku wynosiła około 28 mln zł., zaś w 2013 roku już ponad 33 mln zł. Przychody z produkcji wyrobów tytoniowych malały, w roku 2005 było to ponad 14 mln zł., jednak w roku 2013 zmalała do poziomu niecałych 12 mln zł.

Tabela 2. Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw przemysłowych według sekcji i działów.

Działy	2005	2010	2012	2013
	w mln zł			
Produkcja artykułów spożywczych	99997,5	135128,8	176463,2	183234,2
Produkcja napojów	21389,2	26596,0	30699,1	33106,4
Produkcja wyrobów tytoniowych	14134,4	13244,4	11736,3	11672,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny przemysłu 2014*.

Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności produkcji artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych w latach 2005–2013 w większości wzrastały (Tab. 2). Produkcja artykułów pożywczych wzrosła z poziomu ponad 99 mln zł. w 2005 roku do ponad 183 mln zł. w 2013 roku, był to znaczący wzrost bo aż o około 84 mln zł. Produkcja napojów w 2005 r. wyniosła około 21 mln zł., zaś w 2013 r. było to już ponad 33 mln zł. Wyroby tytoniowe spadły o niecałe 3 mln zł, co można oceniać pozytywnie.

Tabela 3. Wiarygodność finansowa i sprawność operacyjna firm sektora spożywczego.

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Płynność bieżąca ¹	1,07	1,13	1,13	1,12	1,17	1,28	1,29	1,27	1,23	1,24
Płynność szybka ²	0,65	0,72	0,72	0,71	0,73	0,82	0,83	0,80	0,80	0,83
Płynność natychmiastowa ³	0,10	0,12	0,13	0,15	0,16	0,18	0,21	0,18	0,17	0,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych, Nakłady i wyniki przemysłu*.

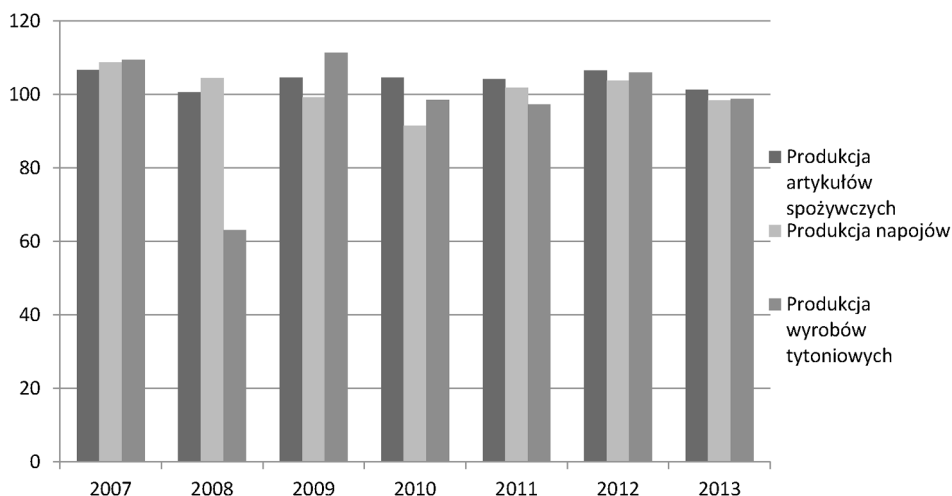
¹ aktywa obrotowe / zobowiązania krótkoterminowe (pominięto rozliczenia międzyokresowe)

² (aktywa obrotowe – zapasy) / zobowiązania krótkoterminowe (pominięto rozliczenia międzyokresowe)

³ inwestycje krótkoterminowe / zobowiązania krótkoterminowe

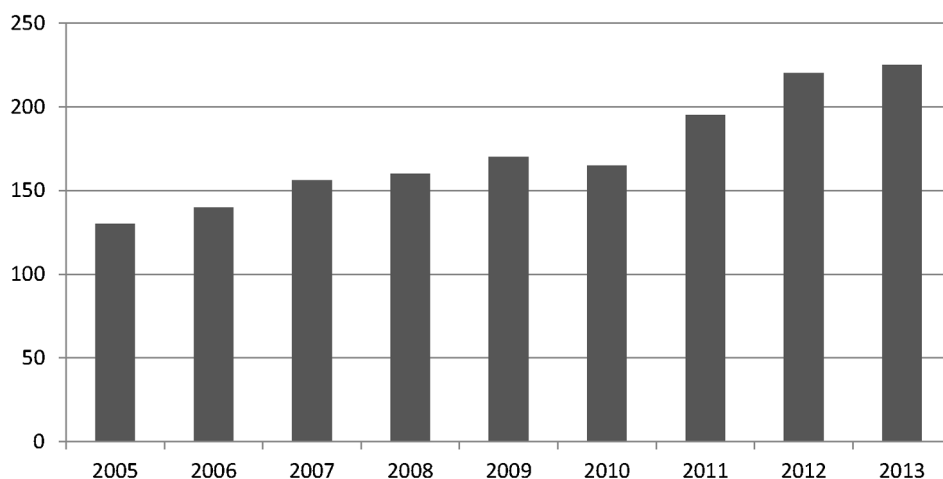
Bieżąca płynność finansowa przedsiębiorstw sektora pożywczego przez cały okres minionej dekady kształtowała się poniżej poziomu uznawanego za optymalny (1,5), mimo znacznego wzrostu w roku 2004 i 2005 w konsekwencji wstąpienia Polski do Unii Europejskiej (Tab. 3). Jednocześnie ogólnoświatowy kryzys gospodarczy przyniósł od roku 2008 jedynie nieznaczny spadek w tym zakresie. Podobnie było w przypadku płynności szybkiej (poziom optymalny 1,0). Znacznie lepiej wyglądała zaś sytuacja w zakresie płynności natychmiastowej od roku 2005 (była zbliżona do poziomu optymalnego 0,2), a więc dotycząca najbardziej płynnych aktywów. W istotny sposób poprawia to obraz wiarygodności finansowej sektora [GDB, s. 49]

Dynamika produkcji sprzedanej artykułów spożywczych w 2007 roku wynosiła 106,6%, zaś w 2013 roku spadła do poziomu 101,3%. Produkcja sprzedana napojów także spadła z 108,7% w 2007 roku do 98,4% w 2013 roku. Można zauważyć iż dynamika wyrobów tytoniowych znacząco zmalała w 2008 r. w porównaniu z poprzednim rokiem bo aż o 46,4%, jednak już w 2013 roku wynosiła 98,8% (rys. 1).

Rysunek 1. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji i działów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny przemysłu 2014*.

W badanym okresie czyli od roku 2005 do 2013 widzimy tendencję rosnącą przychodów producentów żywności i napojów. W 2013 roku wartość wynosi około 225 mln zł, a w 2005 roku wynosi ona około 130 mln zł. Można zatem zauważyć wzrost o prawie 100 mln zł (rys. 2).

Rysunek 2. Przychody producentów żywności i napojów (w mld zł).

Źródło: Opracowanie własnych na podstawie danych z GUS.

Oceniając wybrane wskaźniki charakteryzujące funkcjonowanie przemysłu spożywczego w Polsce w latach 2007–2012, zauważamy zarysowującą się stagnację w dynamice produkcji sprzedanej artykułów spożywczych w całym

badanym okresie (z wyjątkiem 2008 roku), stagnację w latach 2007–2009, spadek w 2010 roku i wyraźny wzrost dynamiki produkcji sprzedanej napojów w 2011 roku i jego ponowną stagnację w 2012 roku (Tab. 4). W badanym okresie niewielkim wahaniom uległy także wskaźniki cen, które w przypadku artykułów spożywczych wzrosły o 5%, a w przypadku napojów i wyrobów tytoniowych różnica była poważna i wynosiła 16,4%. Na wskaźniki cen produkcji sprzedanej artykułów spożywczych i napojów wpływały niestabilne ceny surowców pochodzenia rolniczego, a w przypadku wyrobów tytoniowych coroczny wzrost stawek akcyzy na papierosy i inne wyroby tytoniowe. [Firlej i Żmija 2014, s. 58–60].

Tabela 4. Charakterystyka wybranych wskaźników przemysłu spożywczego w latach 2007–2012.

Wskaźnik	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Dynamika produkcji sprzedanej artykułów spożywczych (w %)	106,6	100,6	105,7	106,6	104,1	104,1
Dynamika produkcji sprzedanej napojów (w %)	108,7	104,4	106,7	91,5	101,8	100,0
Dynamika produkcji sprzedanej wyrobów tytoniowych (w %)	109,4	63	97,2	98,5	97,2	107,1
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej artykułów spożywczych (w %)	104,5	101,2	101,7	99,6	109,5	104,5
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej napojów (w %)	103,4	104,7	101,3	100,0	102,8	101,4
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej wyrobów tytoniowych (w %)	120,7	101,3	107,1	104,3	103,7	104,3

Źródło: Opracowanie własnych na podstawie danych z GUS.

Oceniając wartość produkcji sprzedanej wyrobów przemysłu spożywczego i tytoniowego w latach 2005–2013, można zauważyć iż w każdym z nich produkcja wzrastała (Tab. 5). W 2005 roku wartość produkcji sprzedanej artykułów spożywczych wynosiła ponad 93 mln zł, zaś już w 2013 roku ponad 160 mln zł, natomiast wartość napojów wzrosła z 21 mln zł do ponad 30 mln zł, wyroby tytoniowe wzrosły z 13 mln zł do 16 mln zł w 2013 roku.

Tabela 5. Wartość produkcji sprzedanej wyrobów przemysłu spożywczego i tytoniowego (ceny bieżące).

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013
	w mln zł				
Artkułu spożywcze	93989,2	126337,6	139690,2	157668,4	160722,1
Napoje	21177,7	27599,1	28652,5	10309,6	30985,9
Wyroby tytoniowe	13475,9	17190,7	15388,2	16207,9	16373,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny rolnictwa 2014*.

Nakłady inwestycyjne produkcji w przemyśle spożywczym i tytoniowym od 2005 roku do 2013 roku stopniowo wzrastały, artykuły spożywcze zwiększyły się z niecałych 5 mln do ponad 7 mln zł, natomiast napoje z 948 tys. zł do ponad 1 mln zł. Nakłady inwestycyjne w produkcji wyrobów tytoniowych zaś zmalały w porównaniu z 2012 roku o około 100 tys. zł (Tab. 6).

Tabela 6. Nakłady inwestycyjne w przemyśle spożywczym i tytoniowym.

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013
	w mln zł				
Produkcja artykułów spożywczych	4903,2	5438,0	6135,5	6447,5	7227,2
Produkcja napojów	948,3	796,4	869,4	987,1	1195,0
Produkcja wyrobów tytoniowych	260,7	441,4	625,4	672,3	553,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny rolnictwa 2014*.

Tabela 7. Wyniki finansowe przedsiębiorstw przemysłu spożywczego.

Wyszczególnienie	Rok	Produkcja artykułów spożywczych	Produkcja napojów	Produkcja wyrobów tytoniowych
	W mln zł			
Wynik finansowy z działalności gospodarczej	2005	3606,5	1424,3	252,0
	2010	6585,2	1981,1	248,7
	2012	7371,8	1329,7	331,0
	2013	8266,0	298,7	264,6
Wynik finansowy brutto	2005	3693,0	1439,7	252,0
	2010	6588,8	1981,0	248,6
	2012	7382,7	1358,7	331,3
	2013	8264,0	299,3	264,6
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	2005	724,3	296,4	65,7
	2010	1039,9	362,6	75,9
	2012	1200,9	166,1	56,9
	2013	1054,6	59,3	47,8
Wynik finansowy netto	2005	2968,7	1143,3	186,3
	2010	5548,9	1618,4	172,7
	2012	6181,8	1192,6	274,4
	2013	7209,4	239,9	216,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, *Rocznik statystyczny przemysłu 2014*.

Wyniki finansowe przemysłu spożywczego uwzględniając w tym produkcje spożywczą, napojów i wyrobów tytoniowych w latach 2005 – 2013 można ocenić pozytywnie (Tab. 7). Wyszczególnione pozycje to:

- ☐ wyniki finansowe działalności gospodarczej których pozycja w produkcji przemysłu artykułów spożywczych w każdym roku wzrastała

w 2005 roku ponad 3,5 mln zł, a już w 2013 roku ponad 8 mln zł, produkcja napojów zaś spadła z ponad 1 mln zł do niecałych 300 tys. zł, produkcja wyrobów tytoniowych zwiększyła się lecz niewiele bo tylko o około 10 tys. zł;

- ❑ wyniki finansowe brutto w produkcji artykułów spożywczych wzrosły o niecałe 4 mln zł, produkcja napojów zmalała z pozycji ponad 1 mln zł do około 300 tys. zł, zaś produkcja wyrobów tytoniowych nieznacznie wzrosła;
- ❑ obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego produkcji artykułów spożywczych wzrosła o około 300 tys. zł, napojów zmalała z ponad 296 tys. zł do 59 tys. zł w 2013 roku, wyroby tytoniowe także zmalały do ponad 47 tys. zł;
- ❑ wyniki finansowe netto produkcji artykułów spożywczych wzrosły z niecałych 3 mln zł w 2005 roku do ponad 7 mln zł w 2013 roku, produkcja napojów zmalała z ponad 1 mln zł do 239 tys. zł, natomiast produkcja wyrobów tytoniowych wzrosła o około 30 tys. zł.

Podsumowanie

Odnosząc się do wyników badań dotyczących uwarunkowań zmian w Polsce na tle zaprezentowanych zmian finansowych można stwierdzić, że:

1. Przemysł spożywczy ma zróżnicowaną strukturę, która w ostatnim piętnastolecu podlegała wielokierunkowym zmianom pod wpływem dokonywanych reform gospodarczych, procesów restrukturyzacji i prywatyzacji. Wcześniej w gospodarce centralnie planowanej przetwórstwo rolno-spożywcze było zdominowane przez jednostki gospodarki uspołecznionej, gdy wiodącą i monopolistyczną pozycję miały przedsiębiorstwa państwowe;
2. W ostatnich dwóch dekadach polski przemysł spożywczy został włączony do czynnego uczestnictwa w międzynarodowej wymianie gospodarczej, która zapewniła jego przedsiębiorstwom możliwość konkurencyjnego działania na szerokim europejskim rynku. Był to okres zarówno przekształceń transformacyjnych, wzmacnianych przez procesy globalizacji, jak również faza przystępowania do struktur unijnych i pozycjonowania się przedsiębiorstw w europejskim systemie gospodarczym. Zachodzące zmiany nie ominęły także przedsiębiorstw przemysłu spożywczego, które dokonały się w tym czasie przekształceń prywatyzacyjnych, modernizacyjnych i restrukturyzacyjnych, w wyniku czego zostały zauważone jako konkurencyjne podmioty o prorynkowych zachowaniach (Firlej i Żmija 2014, s. 45,55).
3. Przystąpienie polski do Unii Europejskiej, skutkujące przemianami strukturalnymi, wymusiły przyspieszoną modernizację potencjału

wytwórczego przemysłu spożywczego. Inwestycje o wartości ponad 15 mld euro, z dużym udziałem kapitału zagranicznego, przyczyniły się do gruntownej modernizacji procesów komponowania i konfekcjonowania żywności, a w okresie przedakcesyjnym także wstępnych faz przetwórstwa produktów rolnictwa. W każdej branży wyłoniła się grupa liderów, dużych i średnich firm przemysłowych, które pod względem stanu technicznego i technologicznego oraz sposobu funkcjonowania nie różnią się od podobnych przedsiębiorstw w krajach Unii Europejskiej. [Urban 2009, s. 1]

4. Członkostwo w Unii Europejskiej było także wymiernym czynnikiem wpływającym na rozwój sektora, gdyż był on przeszło trzykrotnie szybszy w pierwszych latach członkostwa (2004 – 2008) aniżeli w latach zastoju, czyli w okresie 1999–2002, a także dwukrotnie szybszy niż w całej minionej dekadzie [Firlej i Żmija 2014, s. 47].

Bibliografia

- CZTERNASTY W., CZYŻEWSKI B., 2007. *Struktury kierowania agrobiznesem w Polsce. Teoria, analiza, tendencje*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Poznań.
- CZYŻEWSKI A., SMĘDZIK K., 2013. *Intensywne rolnictwo w procesach specjalizacji i dywersyfikacji produkcji rolnej. Ujęcie regionalne i lokalne*. Wydawnictwo Naukowe PWN. Warszawa.
- FIRLEJ K. 2009. *Lokalizacja przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w fazie transformacji*, Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu. Wydawnictwo Wieś Jutra sp. z o.o. Warszawa-Poznań – Olsztyn.
- FIRLEJ K., 2010. *Determinanty rozwoju przedsiębiorstw przemysłu rolno-spożywczego*, Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, tom XII, zeszyt 3, Warszawa-Poznań-szczecin.
- FIRLEJ K., ŻMIJA D., 2014. *Transfer wiedzy i dyfuzja innowacji jako źródło konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłu spożywczego w Polsce*, Wyd.: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.
- GRZYBOWSKA B., 2012. *Innowacyjność przemysłu spożywczego w Polsce – ujęcie regionalne*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko – Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn.
- NURZYŃSKA I., Poczta W., 2014. *Polska Wieś 2014 – raport o stanie wsi*, Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa.
- *Sektor spożywczy w czasie i w przestrzeni. Ocena standingu adaptacyjności sektora*; 2011. Grupa Doradców Biznesowych BAA Polska; http://www.bcc.org.pl/blz/pliki/raporty/PRODUKCJA_SPOZYWCZA_XI_2011.pdf, (dostęp: 10.05.2015).
- *Sektor spożywczy w Polsce – Profil sektorowy*, 2013. Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. Departament Informacji Gospodarczej.
- URBAN R. 2009. *Polski przemysł spożywczy w Unii Europejskiej – konkurencyjność i szanse rozwojowe*, IERiGŻ – PIB, Warszawa; <http://warsztaty.wnr.edu.pl/10/sesja-nauk/referatyucz/urban.pdf>, (dostęp: 10.05.2015).

Streszczenie

W ciągu ostatniego dwudziestolecia polski sektor spożywczy przeszedł znaczące przeobrażenia. Stanowił jedną z branż, które najszybciej odrodziły się po kryzysie związanym z transformacją ustrojową, stając się jednocześnie ważnym stymulatorem wzrostu gospodarczego. Dzięki stałemu rozwojowi technicznemu, technologicznemu i organizacyjnemu sektora Polska weszła do czołówki nowoczesnych i innowacyjnych europejskich producentów żywności. Efektem rozwoju przemysłu spożywczego jest m.in. niezwykle sukces eksportowy polskich przedsiębiorstw. Działalność modernizacyjna została wywołana koniecznością dostosowania przedsiębiorstw do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej, a także wstąpieniem Polski w struktury Unii Europejskiej. W opracowaniu posłużono się metodą analizy porównawczej, dokonano zestawienia wyników finansowych przemysłu finansowego w wybranych obszarach, a także odniesiono się do nich przez pryzmat zachodzących zmian w funkcjonowaniu polskiej gospodarki.

Słowa kluczowe: przemysł spożywczy, wyniki finansowe, przychody, koszty, analiza porównawcza, wiarygodność finansowa

The determinants of the changes in polish food industry based on the financial results

Abstract

For the last two decades Polish food sector has undergone significant transformations. It was one of the quickest branch to reborn after the crisis related to the changes of political system in Poland. Since then, it has become an important stimulator of economic growth. Due to the constant technical, technological and organizational development of the sector, Poland has become one of the leading modern and innovative European food producers. The food industry development contributed to the remarkable export success of Polish businesses. The considerable growth of the sector was triggered by the need for adaptation of Polish companies to the EU standards, as well as joining to the EU structures.

The above research paper was created on the basis of the comparative analysis and it summerises the financial results of the financial industry in selected areas, which have been discussed owing to the changes in the functioning of Polish economy.

Key words: food industry, financial results, income, costs, comparative analysis, financial credibility.

Обусловливания видоизменений в продовольственной промышленности в Польше на фоне финансовых результатов

Краткое содержание

В течение последнего двадцатилетия польский продовольственный сектор прошёл значительные преобразования. Он составлял одну из отраслей, которые быстрее

всего возродились после кризиса связанного с трансформацией государственного строя, становясь одновременно важным стимулятором экономического роста. Благодаря неустанному техническому и технологическому развитию сектора, Польша вошла в главную группу современных и инновационных европейских производителей продовольственных товаров. Эффектом развития продовольственной промышленности является, между прочим, необыкновенный экспортный успех польских предприятий. Модернизационная деятельность была вызвана необходимостью приспособления предприятий к функционированию в условиях рыночной экономики, а также вступлением Польши в структуры Европейского Союза. В разработке был использован метод сравнительного анализа, проведено соотнесение финансовых результатов промышленности в некоторых областях, а также представлено отношение к ним через призму заходящих изменений в функционировании польской экономики.

Ключевые слова: продовольственная промышленность, финансовые результаты, приходы, издержки, сравнительный анализ, финансовая достоверность.

JEL: Q10, Q14, Q17